

ELEMENTE DE PSIHOLOGIA ÎNVĂȚĂRII

Mihaela SUDITU

Cuprins

- Despre învățare: concept, structură, procesualitate, mecanisme explicative,
- Condiții, tipuri, managementul învățării eficiente
 - Învățare-definire
 - Forme ale învățării
 - Condiții ale învățării
- Teoria învățării: școli de învățare
 - Despre predare- concept
 - Evaluarea, componentă a procesului de învățământ

Învățare: *definire conceptuală*

- În sensul ei larg, înțelegem învățarea ca pe *nevoia și inițiativa omului de a acumula cunoștințe, valori, priceperi, pentru a putea trăi într-o lume în care dinamica schimbărilor e uimitoare. Vorbim - în acest caz - despre **învățare ca atitudine** față de cunoaștere, față de viață, față de nou.*

Învățare: *definire conceptuală*

- În sens restrâns, învățarea -învățarea școlară mai precis - poate fi analizată din două puncte de vedere: pe de o parte este vorba despre *învățarea ca produs* și pe de altă parte, *învățarea ca proces*.

Învățarea prin ”*cunoaștere - produs*

- vizează „*ideea transiterii de cultură. Adevărurile pe care le propune educația spre a fi asimilate /învățate sunt privite mai ales drept scopuri, obiective, și nu schimbări, transformări. **Dominant este cognitivul, și abia apoi, afectivul...** Se promovează distincția clară între cel ce care educă și cel care se educă. Dimensiunea formală a relațiilor educaționale prevalează și subordonează dimensiunea informală. Practicile educaționale sunt puternic divizate, conținuturile sunt riguros instituționalizate în planuri și programe” (vezi I. Neacșu, 1999, p.18).*

Învățarea prin „*cunoaștere – proces*”

- *Învățarea este dominată de gândire reflexivă, implicând o reală reconstrucție a datelor științei, a experienței de viață, a capacităților de observare și manifestare. Loc central îl ocupă problematizarea, ipoteza (re)-descoperitoare. Învățarea este activă, i se asociază curiozitatea, intuiția și imaginația, precum și gândirea analitică și critică. Deprinderile nu blochează, ci asigură transferuri orizontale și verticale, specifice și nespecifice. Satisfacția și motivația intrinsecă, însoțesc progresele în învățare” (vezi I. Neacșu, 1999 pp. 18-19).*

Enunțuri cu valoare de definiție

- *proces de formare,*
- *acumulare de experiențe,*
- *schimbare în comportament ca urmare a interacțiunii subiectului cu mediul,*
- *achiziție de cunoștințe, priceperi, deprinderi,*
- *proces al cărui rezultat este o schimbare durabilă,*
- *rezultat vizibil al unui proces de acumulare etc.*

Învățare: condiții

- **să existe o schimbare în comportament;**
- **schimbarea să fie rezultat al experienței;**
- **schimbarea să fie durabilă**

Forme ale învățării (R. Gagné)

- -învățarea de semnale;
- învățarea stimul – răspuns;
- învățarea prin înlănțuire;
- învățarea prin asociații verbale;
- învățarea prin discriminare;
- învățarea noțiunilor;
- învățarea regulilor;
- rezolvarea de probleme.

Condiții ale învățării: premise

- nicio activitate nu se poate desfășura în afara unui context dat;
- pentru o activitate eficientă, educatorul trebuie să cunoască și să ia în calcul condițiile prealabile, specifice învățării;
- cunoașterea și optimizarea condițiilor învățării elemente definitorii în/ pentru organizarea și conducerea instruirii.

Condițiile interne ale învățării

Sunt date de:

- particularitățile și disponibilitățile subiectului (potențialul ereditar);
- structura cognitivă a celui care învață;
- motivația;
- stilul de învățare;
- tehnici de muncă individuală;

Condițiile externe ale învățării

Sunt date de:

- personalitatea educatorului;
- variabilele din care se construiește situația de învățare (sistemul de cerințe școlare, specificul materiei studiate etc.);
- elemente ce țin de calitatea instruirii (metode, strategii, stiluri);
- climatul școlar: tipul de relații ce se instiue între profesor – elevi, în colectiv;
- gestiunea timpului.

Școli de învățare

- **Școala constructivistă** - vizează procesele de gândire implicate în învățare;
- **Școala behavioristă** - se ocupă de modul în care factorii externi și profesorul, influențează învățarea;
- **Școala umanistă** – consideră educația ca mijloc de satisfacere a nevoilor emoționale și de dezvoltare ale elevului. (vezi G. Petty, 2007., p.4)

Școala constructivistă: note definitorii

- urmărește realizarea învățării prin înțelegere, adică capacitatea de explicare a unui concept prin referire la alte concepte;
- învățarea se produce când elevii își construiesc propriul sens, de obicei, pe baza experiențelor anterioare de învățare și a propriilor experiențe;
- învățarea este un proces activ;
- este o teorie a învățării bazată pe concepte care descrie modul în care cel care învață, își construiește cunoștințele; în momentul când elevul a înțeles, abia atunci va putea să opereze, să rezolve, să îndeplinească sarcinile

Școala constructivistă

- principiile învățării din perspectiva școlii constructiviste sunt (după G. Petty, 2007, p 14-15):
 - *profesorii trebuie să fixeze sarcini de lucru la nivel înalt; (asta înseamnă analiză, sinteză, evaluare, ceea ce conduce la cunoștințe funcționale);*
 - *competențele de nivel înalt pot fi învățate;*
 - *stabilirea de trepte ale sarcinilor (stabiliți sarcini de lucru care treptat urcă, care asigură trecerea de la simplu și concret la complex și abstract);*

Strategiile constructiviste

- “predarea prin întrebări;
- utilizarea răspunsurilor greșite pentru a explora și corecta neînțelegerile;
- sarcini de explicare care cer elevilor să prezinte propria înțelegere
- activitatea în grupuri mici cere elevilor să discute asupra materialului, deci se construiesc concepte și are loc inter-evaluarea;
- crearea de hărți mentale și rezumate care să identifice punctele cheie și cum acestea se leagă de întreg”

Școala behavioristă: note definitorii:

- Pentru a învăța, elevul are nevoie de o recompensă sau întărire (un profesor eficient va da importanță substanțială recompensării elevilor);
- Întărirea trebuie să urmeze cât de curând posibil comportamentului așteptat (elevul a cărui muncă este evaluată des este mai motivat să învețe decât unul care are de așteptat mult timp o apreciere care să-i marcheze succesul; întărirea comportamentului trebuie să se producă aproape instantaneu);

Școala behavioristă: note definitorii:

- Învățarea se petrece mai degrabă pas cu pas nu deodată, și este întărită de succese repetate (învățarea înseamnă consum de timp, și succese din trecut constituie motivație pentru învățarea prezentă);
- Reținem experiențele recente și frecvente (un profesor eficient subliniază punctele cheie și le trece în revistă la începutul și la sfârșitul orei. De asemenea, profesorul utilizează, se folosește de lucrurile învățate în trecut pentru a construi o învățare nouă.

Școala umanistă: Note definitorii:

- -elevii trebuie să-și fixeze singuri țintele;
- -elevii trebuie să-și asume responsabilitatea învățării;
- auto-evaluarea este preferabilă evaluării de către profesor ;
- învățarea se face cel mai ușor și este foarte eficientă când se petrece într-un context neamenințător;

Școala umanistă: Note definitorii:

- *Învățarea socială poate fi și una nepredată* – este o predare ce se realizează în mod inconștient, prin comportamentul nostru; de aceea, “*Faceți ce spun, nu ce fac*”, nu reprezintă o strategie eficientă.